

Αριθμός 1583/2022
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΣΤ΄ ΠΟΙΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ελένη Φραγκάκη, Προεδρεύουσα Αρεοπαγίτη (σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 42/2022 πράξη της Προέδρου του Αρείου Πάγου), Ελένη Κατσούλη – Εισηγήτρια, Δημήτριο Τράγκα, Ελένη Μπερτσιά και Διονύσιο Παλλαδινό, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 10 Μαΐου 2022, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ιωάννη Αγγελή (γιατί κωλύεται ο Εισαγγελέας) και του Γραμματέα Χαράλαμπου Αθανασίου, για να δικάσει την αίτηση του αναιρεσιόντος – κατηγορουμένου G N του Ε κατοίκου Κοζάνης και ήδη κρατούμενου στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών, που εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Δημήτριο Κωνσταντίνου, για αναίρεση της υπ' αριθ. 194/2021 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κακουρηγημάτων Δυτικής Μακεδονίας.

Το Τριμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων Δυτικής Μακεδονίας, με την ως άνω απόφασή του διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ' αυτή, και ο αναιρεσιών - κατηγορούμενος ζητεί την αναίρεση αυτής, για τους λόγους που περιλαμβάνονται στην από 28-1-2022 αίτησή του αναίρεσεως, η οποία καταχωρίστηκε στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 124/2022.

Αφού άκουσε

Τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση αναίρεσης και τον πληρεξούσιο δικηγόρο του αναιρεσιόντος, που ζήτησε όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Η κρινόμενη από 28-1-2022 και με αριθμό εκθέσεως 10/2022 αίτηση του G N του Ε, κατοίκου Κοζάνης και ήδη κρατούμενου στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών, για αναίρεση της 194/2021 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου

Κακουργημάτων Δυτικής Μακεδονίας (το οποίο δίκασε σε δεύτερο βαθμό και κήρυξε ένοχο του ήδη αναιρεσιόντα της αξιόποινης πράξης της ληστείας από κοινού με την αναγνώριση των ελαφρυντικών περιστάσεων του άρθρου 84 παρ. 2^α και 2^β του ΠΚ), ασκήθηκε νομοτύπως και εμπροθέσμως, περιλαμβάνει δε ορισμένους λόγους αναίρεσης και συγκεκριμένα αυτούς της απόλυτης ακυρότητας που συνέβη κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο και της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διατάξεως (άρθ. 510 παρ. 1 στοιχ. Α' σε συν. με αρθ. 171 παρ. 1δ', και Ε' του ΚΠΔ). Είναι, συνεπώς, παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλομένων αναιρετικών λόγων.

Απόλυτη ακυρότητα που ιδρύει τον από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α' του ΚΠΔ λόγο αναίρεσης, προκαλείται κατά το άρθρο 171 παρ. 1 περ. δ' του ΚΠΔ, αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου ή του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η πράξη κατά την προκαταρκτική εξέταση και την άσκηση των δικαιωμάτων που τους παρέχονται από το νόμο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και τον Χάρτη Θεμελιωδών Ελευθεριών της ΕΕ. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 104 παρ. 1 του ΚΠΔ, «ο ύποπτος ή κατηγορούμενος έχουν δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης», κατά δε τη διάταξη του άρθρου 365 του ίδιου κώδικα «Ο διευθύνων τη συζήτηση καλεί τον κατηγορούμενο να απολογηθεί για την κατηγορία που του αποδίδεται (παρ. 1). «Αν ο κατηγορούμενος αρνηθεί να απολογηθεί ή να απαντήσει σε ερώτηση, αυτό αναγράφεται στα πρακτικά (παρ.3)». Από τις παραπάνω διατάξεις, όσο και εκείνες του άρθρου 6 παρ. 1, 2 της ΕΣΔΑ, που εισάγει το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, και του άρθρου 14 παρ. 3 στοιχ. ζ' του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, καθιερώνεται και στη διαδικασία του ακροατηρίου της ποινικής δίκης, στο πλαίσιο της δίκαιης δίκης, το δικαίωμα σιωπής του κατηγορουμένου, σαν υπερασπιστικό δικαίωμα του

κατηγορουμένου. Παραβίαση δε του άνω δικαιώματος του κατηγορουμένου, επάγεται απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας και συντρέχει ο από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α΄ και 171 παρ. 1 δ΄ του ΚΠΔ λόγος αναίρεσης (ΑΠ 1399/2009).

Στην προκείμενη περίπτωση, ο αναιρεσείων με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης αιτιάται την προσβαλλόμενη απόφαση για απόλυτη ακυρότητα που συνέβη κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, η οποία συνίσταται, ότι κατά τη δικάσιμο της 18-11-2021, όταν κλήθηκε σε απολογία για την κατηγορία της ληστείας κατά συναυτουργία, που του αποδιδόταν, η Πρόεδρος του Δικαστηρίου δεν του γνωστοποίησε, πριν απολογηθεί, ότι έχει το δικαίωμα της σιωπής και της μη απάντησης σε ερωτήσεις της Διευθύνουσας τη συζήτηση, του Εισαγγελέα της έδρας και των Δικαστών και έτσι παραβιάστηκε το υπερασπιστικό του δικαίωμα σιωπής και επήλθε απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας της δίκης. Ο λόγος αυτός αναίρεσης από τα άρθρα 510 παρ. 1 στοιχ. Α΄ και 171 παρ. 1δ του ΚΠΔ είναι αβάσιμος, διότι το δικαίωμα σιωπής του κατηγορουμένου – αναιρεσείοντος ενυπάρχει στο από το νόμο παρεχόμενο δικαίωμά του να αρνηθεί να απολογηθεί και να απαντήσει σε ερώτηση και η Διευθύνουσα τη συζήτηση δεν είχε υποχρέωση να γνωστοποιήσει τούτο ιδιαιτέρως, ώστε από την παράλειψή της αυτή να παραβιάζονται οι διατάξεις που αφορούν την υπεράσπισή του και να προκαλείται ακυρότητα της διαδικασίας (ΑΠ 924/2009, ΑΠ 1724/2007).

Κατά την προστεθείσα στο Νέο ΠΚ παρ. 3 στο άρθρο 84, αυτοτελή λόγο μείωσης της ποινής, ο οποίος εξετάζεται αυτεπαγγέλτως, σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, αποτελεί και η ελαφρυντική περίσταση της μη εύλογης διάρκειας της διαδικασίας που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του κατηγορουμένου. Νομοθετικός λόγος για τη θέσπιση της διάταξης αυτής είναι η ύπαρξη μακροχρόνιων καθυστερήσεων στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και γι΄ αυτό για την αναγνώριση της ελαφρυντικής αυτής περιστασης, πέραν της μη υπαιτιότητας του κατηγορουμένου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι χρονικές καθυστερήσεις, που οφείλονται στην κακή λειτουργία των δικαστικών

υπηρεσιών και στους εμπλεκόμενους δικαστές, δηλαδή λόγοι αναγόμενοι στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και όχι σε γεγονότα ανώτερης βίας. Ο καθορισμός της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας δεν μπορεί να γίνει βάσει ενός ακριβούς ανώτατου ορίου προσδιοριζόμενου κατά τρόπο αφηρημένο, αλλά πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση με γνώμονα τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης, όπως το διακύβευμα και η πολυπλοκότητα της διαφοράς ή ακόμη η συμπεριφορά των αρμόδιων αρχών και των διαδίκων, ο αριθμός των κατηγορουμένων, καθώς και η διάρκεια και η βαρύτητα των πράξεων που προσάπτονται στα πρόσωπα αυτά, καθόσον η πολυπλοκότητα της διαφοράς ή η παρελκυστική συμπεριφορά της υπεράσπισης μπορούν να δικαιολογήσουν κατ' αρχήν υπερβολικά μακρά διάρκεια (ΔΕΚ C-704/218.12.4/2020). Η ως άνω ελαφρυντική περίπτωση, ως αυτοτελής ισχυρισμός, πρέπει να προταθεί κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, δηλαδή με όλα τα πραγματικά περιστατικά, που απαιτούνται κατά νόμο για τη θεμελίωσή του, έτσι ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί και σε περίπτωση αποδοχής του, να οδηγήσει στο ειδικότερα ευνοϊκό για τον κατηγορούμενο συμπέρασμα, άλλως δεν υπάρχει υποχρέωση του δικαστηρίου της ουσίας να αποφανθεί επί του ισχυρισμού αυτού (αόριστου) με ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία (ΑΠ 13/2022, ΑΠ 158/2022). Τέλος, κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε' του ΚΠΔ, λόγοι αναίρεσης της απόφασης αποτελεί και η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Εσφαλμένη ερμηνεία τέτοιας διατάξεως υπάρχει όταν το δικαστήριο αποδίδει σ' αυτήν διαφορετική έννοια από εκείνη που πραγματικά έχει, εσφαλμένη δε εφαρμογή συντρέχει όταν το δικαστήριο δεν υπήγαγε σωστά τα πραγματικά περιστατικά, που δέχθηκε ότι προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία, στη διάταξη που εφάρμοσε. Περίπτωση εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης υπάρχει και όταν η διάταξη αυτή παραβιάζεται εκ πλαγίου, πράγμα που συμβαίνει όταν στο πόρισμα της απόφασης που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό του διατακτικού με το σκεπτικό αυτής και ανάγεται στα στοιχεία και στην ταυτότητα του οικείου εγκλήματος, έχουν εμφιλοχωρήσει ασάφειες, αντιφάσεις ή λογικά κενά, με

αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου, οπότε η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την επισκόπηση των πρακτικών της προσβαλλόμενης απόφασης, ο υποβληθείς, δια του συνηγόρου του, αυτοτελής ισχυρισμός του κατηγορουμένου – αναιρεσείοντος, για την αναγνώριση στο πρόσωπό του της ελαφρυντικής περίπτωσης του άρθρου 84 παρ. 3 του ΠΚ, συνίσταται μόνο στην αναφορά της ως άνω νομικής διάταξης, χωρίς την επίκληση ορισμένων περιστατικών για τη θεμελίωσή του. Με αυτό το περιεχόμενο, όμως, ο εν λόγω ισχυρισμός είναι αόριστος, διότι δεν ανέφερε συγκεκριμένα περιστατικά (πόσες φορές αναβλήθηκε η υπόθεση, λόγους αναβολής, χρόνους προσδιορισμούς της), τα οποία να θεμελιώνουν τον ισχυρισμό του ότι η μη εύλογη διάρκεια της διαδικασίας δεν οφειλόταν σε υπαιτιότητά του. Καίτοι το Δικαστήριο της ουσίας δεν είχε υποχρέωση να απαντήσει στον εν λόγω προβληθέντα αυτοτελή ισχυρισμό, συνεπώς δε ούτε και να αιτιολογήσει ειδικώς την απόρριψή του, εν τούτοις διέλαβε περί αυτού ειδική αιτιολογία στην προσβαλλόμενη απόφαση και ρητώς απέρριψε ως αβάσιμο κατ' ουσία του ως άνω αυτοτελή ισχυρισμό με την εξής αιτιολογία «Στην προκείμενη περίπτωση ο αυτοτελής ισχυρισμός του κατηγορουμένου περί αναγνώρισεως στο πρόσωπό του της ελαφρυντικής περιστασεως του άρθρου 84 παρ. 3 του ΠΚ, ο οποίος είναι νόμιμος, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος κατ' ουσίαν, καθόσον, όπως αποδείχθηκε, η καθυστέρηση εκδίκασης της υποθέσεως που διήρκεσε και για τους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας οκτώ και πλέον έτη, οφείλεται σε παρελκυστική συμπεριφορά του κατηγορουμένου και συγκεκριμένα η εκδίκαση της υπόθεσης αναβλήθηκε μία φορά από τον παρόν Δικαστήριο λόγω της δηλώσεως του συνηγόρου υπεράσπισης του κατηγορουμένου ότι απέχει των καθηκόντων του από την τρίτη ημέρα συνεδρίασης του δικαστηρίου (βλ. υπ' αριθμ. 143/2021 απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου) και δύο φορές από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, την πρώτη φορά μετά από αίτημα του κατηγορουμένου λόγω κωλύματος του συνηγόρου του υπεράσπισης και τη δεύτερη φορά λόγω της δηλώσεως του συνηγόρου υπεράσπισης ότι απέχει των καθηκόντων του από

την τρίτη ημέρα συνεδρίασης του δικαστηρίου (βλ. υπ' αριθμ. 33/2017 και 257/2018 αναβλητικές αποφάσεις του Μονομελούς Εφετείου Κακουργημάτων Δυτικής Μακεδονίας». Με βάση τις παραδοχές αυτές το Δικαστήριο της ουσίας ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε την ουσιαστική ποινική διάταξη του άρθρου 84 παρ. 3 του ΠΚ, χωρίς να την παραβιάσει ούτε ευθέως, ούτε εκ πλαγίου με ελλειπείς, ασαφείς ή αντιφατικές αιτιολογίες και, συνεπώς, ο δεύτερος λόγος της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε' του ΚΠΔ, με τον οποίο πλήττεται η προσβαλλόμενη απόφαση για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 84 παρ. 3 του ΠΚ, είναι αβάσιμος. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, μη υπάρχοντος άλλου λόγου αναίρεσης προς έρευνα, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση αναίρεσης και να επιβληθούν στον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα (άρθ. 578 παρ. 1 του ΚΠΔ), κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 28-1-2022 και με αριθμό εκθέσεως 10/2022 αίτηση του G N του Ε, κατοίκου Κοζάνης και ήδη κρατούμενου στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών, για αναίρεση της 194/2021 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Δυτικής Μακεδονίας.

Επιβάλλει στον αναιρεσείοντα τα δικαστικά έξοδα, τα οποία ορίζει σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 4 Οκτωβρίου 2022.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 29 Νοεμβρίου 2022.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ